

YEREL KAMUOYUNUN OLUŞUMUNDA YEREL BASININ ROLÜ -TRABZON ÖRNEĞİNDE BİR ARAŞTIRMA-*

Onur BEKİROĞLU**

ÖZET

Uluslararası ve ulusal kamuoyunu oluşturan öğeler içerisinde yer almakla birlikte belirli bir yörede yaşayan insanlardan oluşan yerel kamuoyu, kapsamı ve niteliği itibarıyla daha lokal boyutlarda oluşmaktadır. Bu çerçevede içerisinde ortaya çıkan yerel kamuoyunun oluşumunda yine bulunulan yöre içerisinde faaliyet gösteren yerel basın organı olan yerel gazeteler işlevsel olarak belirlemektedir. Bu bağlamda yerel kamuoyunun oluşumunda yerel basının rolünü değerlendirmek amacıyla Trabzon örneğinde kent merkezinde, alan araştırması yöntemi ile veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılarak basit tesadüfî örneklemeyle 300 kişi üzerinde anket uygulaması gerçekleştirilmiştir. Buna göre, deneklerin büyük bir çoğunluğu (%92) yerel basını haber ve bilgi kaynağı olarak görmekte ve yine önemli bir kısmı (%58.3) ortak bir kanaatin oluşmasında yerel gazeteleri “etkili” olarak değerlendirmektedirler.

Anahtar Kelimeler: Yerel Basın, Yerel Kamuoyu, Demokrasi, Trabzon Yerel Basını

ABSTRACT

Although identified among the elements constituting the wider public opinion of national and international scale, the local public opinion of the people living in a particular region has its own local scope and attributes. Within this regional frame that produces the local public opinion, local newspapers are appearing as determining organs in the local public opinion formation process. To evaluate this role of the local press on local opinion, a survey on the sample of Trabzon has been conducted in the city center on 300 subjects by simple causal sampling. As a result, it has been found that the great majority of the subjects (%92) was regarding the local press as an information source and that another important part (%58) was appraising the local newspapers as “influential” on the formation of a shared opinion.

Keywords: Local Press, Local Public Opinion, Democracy, Local Press of Trabzon.

GİRİŞ

Kitle iletişimi olgusunu gerçekleştiren kitle iletişim araçları içerisinde yer alan (Erdoğan ve Alemdar, 2002, s. 19) basının görevlerini ve işlevlerini, sınırları dar ve tanımlanmış bir alanda lokal düzeyde gerçekleştiren kitle iletişim aracı olarak da, “yerel basın” karşımıza çıkmaktadır. Kitle iletişimi sürecinde çeşitli olayların, sorunların, konuların, düşüncelerin, kanaatlerin, tutumların vb. yörede yaşayan halka iletilmesinde ve yöredeki toplumsal, siyasal, kültürel, ekonomik hayatın işleyişinde önemli bir rolü bulunan yerel basın, gazetecilik mesleğinin gerektirdiği ve kitle iletişimine yönelik faaliyetleri bulunduğu yörede ifa etmeye çalışmakta ve böylelikle yöresinin toplumsal iletişim kurumu ile önemli bir kitle iletişim aracı konumunda bulunmaktadır.

Giderek küçülen dünyada, basının uluslararası bir boyut kazanmasıyla birlikte, yaygın ve yerel basının da bu yapılanma içerisinde etkinliklerini

* Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü’nce kabul edilen yüksek lisans tez özeti.

** Arş. Gör., Karadeniz Teknik Üniversitesi İletişim Fakültesi

sürdürdüklerini belirten Öztürk (1992, s. 149), yerel basına yönelik olarak şunları ifade etmektedir:

“Basın yerel bir nitelikte doğup, ulusal ve uluslararası boyut kazanırken, yeni boyutları ile ulusal ve uluslararası basın, küçülen Dünya’da yerel sorunların geneli daha fazla ilgilendirmesi, yerel gelişmelere olan ilginin artışı ile yerel haberciliğe yönelik içine girmiş ve yerel basına bu anlamda dayanmak zorunda kalmıştır.”

Bir yandan basın faaliyetinin ve kitle iletişiminin özelliklerinden, diğer yandan ise özgürlükçü demokrasinin niteliğinden kaynaklanan ve basına atfedilen görevler, “kamusal” olarak nitelendirilmektedir (İçel, 1998, s. 98). Basının, kamusal olarak addedilen görevleri içerisinde son derece önemli olanlardan bir tanesi de “kamuoyunu oluşturma” görevidir. Kitle iletişim araçları, kamuoyu oluşturma görevi doğrultusunda ele aldıkları konular, olaylar ve gelişmeler itibariyle kendi gündemlerini oluştururlarken, bir diğer taraftan ise nitelikleri ve etkinlikleri ölçüsünde hitap ettikleri insanların oluşturduğu kamuoyunun gündemini de düzenleyebilmektedirler.

Konumuz itibariyle de yerel basın organı yerel gazeteler, kamuoyunu oluşturma görevini, nitelikleri ölçüsünde ve doğrultusunda bulunduğu yöre içerisindeki yerel kamuoyuna yönelik olarak gerçekleştirmeye çalışmaktadırlar. Zira, yerel basın; konumu, mahiyeti ve kapsamı itibariyle bir yöre içerisinde lokal düzeyde vazifede bulunurken, doğal olarak yerel kamuoyuna yönelik hareket alanı içerisinde faaliyet göstermekte ve dolayısıyla kendine hedef olarak da yerel kamuoyunu almaktadır. Bu noktada yerel basının, yerel kamuoyuna yönelik hareket alanı içerisinde ilk etapta ve ağırlıklı olarak yerel gündemi ele alması ve ortaya koyması gerekmektedir. Çünkü yerel gazetenin, bulunduğu yörenin bir kitle iletişim aracı olmasının yanı sıra o yörede yaşayan, o yörenin bir parçası olan ve yöredeki gelişmelerden çeşitli açılardan etkilenebilen yerel halkın da, öncelikle kendi sorunlarına, yöredeki sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, sanatsal, sportif vb. konulara ve gelişmelere duyarsız kalması düşünülemez. Dolayısıyla yerel gazetelerin, yerel kamuoyunun oluşumunda rol oynama noktasında yerel kamuoyu için yerel gündemi hazırlaması gerekmektedir.

Muhtevasının ortaya çıkardığı nitelikler itibariyle aynı zamanda demokrasinin sağlıklı bir şekilde işleminde esaslı öğelerden bir tanesi olarak gösterilen kamuoyu ile demokratik düzenin prensipleri de gerçekleşme şansına kavuşmaktadır. Bu açıdan demokrasi ile kamuoyu arasında son derece önemli ve kopmaz bir bağlilik bulunmaktadır (Onaran, 1984, s. 92-94).

Kitle iletişim araçları; haberlerin, düşüncelerin, bilgilerin, duyguların, kanaatlerin, kuşaklar arası kültürün iletimine ve kamuoyunun oluşumuna katkı sağlarken, basın ve özellikle de gazeteler (Baraz, 1988, s. 1); bu noktada toplumlara hem haber ve bilgi ulaştırmakta hem de bir kamuoyu organı olarak görev yapmakta, bir başka deyişle kamuoyunun oluşumunda önemli roller üstlenen bir kitle iletişim aracı konumunda görev yapmaktadır (Onaran, 1984, s. 35). Bu noktalardan hareketle, yerel alanlarda ve boyutlarda basın faaliyetinin, kitle iletişiminin ve demokrasinin ortaya koyduğu birtakım görevler ile işlevleri,

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

sahip olduğu kendine özgü nitelikleri doğrultusunda yerine getirmeye çalışan yerel basın da, yerel kamuoyunun oluşması noktasında etkinlikle bulunarak önemli katkılar sağlamaya çalışan ve böylelikle yöresinin toplumsal iletişim kurumu olarak gözü, kulağı ve sesi olan son derece önemli bir kitle iletişim aracı olabilmektedir.

Demokrasi ile kamuoyu arasındaki “kopmaz” olarak nitelendirilen bağ dikkate alındığında ise yerel kamuoyunun da önemi ortaya çıkmakta ve bu itibarla yerel kamuoyunun, yöresi açısından âdeta bir can damarı niteliğine sahip olduğu söylenebilmektedir. Bu bağlamda bulunduğu yörede, yerel kamuoyuna yönelik hareket alanı içerisinde etkinlikle bulunan yerel basın; görevlerini ve işlevlerini, bunların kamusal niteliklerinin bilinci ve gazetecilik mesleğinin kendisine yüklediği sorumluluklar çerçevesinde tam ve doğru bir biçimde icra ettiği ölçüde yerel kamuoyunun sağlıklı bir şekilde vücuda gelebilmesine ve aynı zamanda, demokrasinin de yerelden genele doğru yayılmasına, özümsemesine ve sağlıklı bir şekilde işleyebilmesine önemli katkılar sağlayabilmektedir.

1. KAVRAM OLARAK YEREL BASIN

Günümüz koşulları çerçevesinde gazeteler, çok geniş alanlara dağıtım yapabildikleri ve bu amaçla yayınladıkları gibi, belirli bir yöre halkına ulaşmak ve o yörenin yerel konularıyla ilgilenmek gayesiyle de yayınlanmaktadır. Bu bağlamda, belirli bir yörede yayınlanan basın, yerel basın olarak adlandırılmakta ve yerel kamuoyuna yönelik hareket alanı içindeki iletişim araçları, topyekûn olarak yerel basın adı ile nitelendirilmektedir (Bodur, 1997, s. 38; Vural, 1999, s. 41).

Vural (1999, s. 44), İstanbul dışındaki kent, kasaba ve köylerde, buldukları yöre ile sınırlı etkinlik gösteren, hedef kitlesini yalnızca yörede yaşayan insanların oluşturduğu ve sınırlı sayıda okura sahip basın kuruluşlarını yerel basın olarak nitelendirirken; kavramı ve kapsamını belirleme açısından yerel basını; “Sınırları dar ve tanımlanmış bir yörede- ki bu yöre yalnızca bir kent ya da kasaba da olabilir- o yöre halkını bilgilendirmeye (haberdar etmeye), eğitmeye, eğlendirmeye ve yöre kamuoyunun serbest oluşumunu sağlamaya yönelik yayıncılık faaliyeti içinde bulunan, aynı zamanda yöre halkının iletişim kurumu özelliğini taşıyan araç ya da araçlar bütünüdür. ” şeklinde tanımlamaktadır.

Gürçan ve Yüksel (2001, s. 7), yerel basını; “Ülke geneli yerine daha dar dağıtımla bir ya da birkaç il/ilçedeki okura ulaşan, belirli il ya da bölgeye ilişkin haberlerin yoğunlukta bulunduğu basılı periyodik yayınların bütünü” olarak tanımlamakta ve yerel basın örneklerinde il, ilçe ya da bölgelere yönelik sorunların gündeme getirilip tartışıldığını ifade etmektedirler.

Kayacan (1996: 74), yerel basını, demokrasiye mahallî düzeyde katkıda bulunmak, yerel sorunları araştırmak ve aktarmakla görevli kurumlar olarak nitelendirirken; yerel basını, yerel yönetimler için vazgeçilmez bir teminat ve yerel gazeteleri de ülke demokrasinin temel taşları olarak göstermektedir. Bu noktadan hareketle yerel basın, haber bakımından yayımlandığı yöredeki olaylara ağırlık veren, yerel sorunları objektif ve doğru bir şekilde dile getirerek,

yöresinde kamuoyu açısından etkili olabilen, yörenin kalkınması ve gelişmesi için çaba sarfeden, kendi mahallindeki sosyal, ekonomik, kültürel ve siyasal gelişmeleri sağlıklı bir şekilde okurlarına aktarabilen yayın organları olarak tanımlanmaktadır (Kayacan, 1996, s. 57).

Bu niteliklerin yanı sıra yerel basın, yaygın basının fazlaca ilgilenemediği ya da üzerinde fazla durmadığı yerel haber, sorun ve yorumlar dışında, en basit biçimde yöredeki faaliyetler, sinema programları, nöbetçi eczaneler, bölgesel hava durumu, yöreye özgü çeşitli sosyal, siyasal ve doğal olayların zamanı, yeri, içeriği gibi hususları duyurarak da vazgeçilmez bir hizmet sunmakta ve böylelikle yöre halkının günlük yaşamını düzenlemesine katkıda bulunmaktadır (Yüksel, 1992, s. 61).

Nihayetinde yerel basın ile ilgili olarak ortaya konulan tanımların ve niteliklerin bir sentezi şu şekilde ortaya çıkmaktadır. Buna göre yerel basın; sınırları belirli bir yörede bulunan ve faaliyet gösteren, gazetecilik mesleğinin gerektirdiği görevleri ve işlevleri bu yörede ifa eden ve bu doğrultuda sorumluluklar taşıyan, yöre halkının gözü, kulağı, dili olurken aynı zamanda yerel kamuoyunun oluşmasına katkılarda bulunan, yerel yönetimleri denetleyen, yaptığı haberler ve faaliyetler neticesinde gerek yöredeki insanlar ve gruplar arasında, gerekse yöre halkı ile yerel yönetimler arasında iletişim ve koordinasyonun sağlanmasına, yöredeki sosyal hayatın düzenlenmesine yardımcı olan, özellikle yörede halkın politik bilinçlenmesinde ve siyasal hayata katılımında önemli roller üstlenerek, demokrasinin özümsemesine ve sağlıklı bir şekilde işleyebilmesine elzem katkılarda bulunan kitle iletişim araçlarıdır.

2. YEREL BASININ HEDEF KİTLESİ VE HABER KAYNAKLARI

Yerel basın, yaygın basına göre dar kapsamlı bir hedef kitlesine seslenmektedir. Dolayısıyla yerel basının hedef kitlesi, yaygın basına göre homojen bir yapı arz etmektedir (Bodur, 1997, s. 39). Yerel basın, yöre halkıyla doğrudan içiçe yaşadığı ve bulunduğu yerde meydana gelen olaylara çok yakın olduğu için ulaşabildiği ve yöresini ilgilendiren tüm konuları hedef kitlesine iletebilmektedir (Girgin, 2001, s. 162).

Kitlelerin toplumsal farklılıkları ile kitle iletişim araçlarının nitelikleri dikkate alındığında; bir kitle iletişim aracı olan yerel basının başarısı da hedef kitlesi bir başka ifadeyle seslendiği kamuoyu üzerindeki etkinliğine bağlı bulunmaktadır. Yerel basının hedef kitlesi ise bulunduğu yörenin yerel halkı ile o yörenin içine çeşitli göçler sonucu yerleşen değişik kültürel yapıdaki insanlardan oluşmaktadır. Bu farklılıklar, yerel basının hedef kitle olarak seçtiği kitleyi iyi bir şekilde tanımasını zorunlu kılmaktadır. Çünkü yerel basının başarısı ve etkinliği, yerel kamuoyu ve yerel yönetim üzerindeki etkisiyle doğru orantılıdır (Bodur, 1997, s. 40).

Bu bağlamda, yerel basının hedef kitlesi olarak; bu basın kuruluşlarının etkinliklerine, araştırmalarına, haber, yorum ve sunduğu görüntüler ile verdiği diğer bilgilere karşı duyarlı olan grupları gösteren ve bu grupların aynı zamanda kamuoyunu oluşturduğunu belirten Vural (1999, s. 111), bu hedef kitleyi şu şekilde sıralamaktadır:

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

- “ 1) Aboneler ve gazeteyi satın alanlar.
2) Yörede yaşayanlar.
3) Valilik, Emniyet Müdürlüğü ve Belediye, Nüfus-Tapu-Vergi gibi kamu kurumları.
4) Haber, araştırma ve yorum üretiminde rolü ya da aracılığı olan gruplar.
(Haber-istihbarat-bilgi kaynakları, eğitim, istatistik, ekonomi, kültürel, sanatsal ve sportif etkinlik kurumları, gazete çalışanları gibi)
5) Meslek örgütleri.
6) Siyasi partiler, sendikalar, dernekler.
7) Rekabette olduğu diğer yayın kuruluşları.
8) Reklam verenler. ”

Cangöz de (2003, s. 105), yerel düzleme bakıldığında yerel basının en önemli haber kaynaklarını; “Valilik, belediyeler, ticaret ve sanayi odaları, kentin ileri gelen işverenleri ve bürokratları, siyasi partilerin yerel şubeleri ve yöneticileri, yerel güvenlik birimleri amirleri gibi ekonomik/siyasal güç merkezleri”nin oluşturduğunu ifade etmektedir.

Yerel haber kaynakları, nitelikleri itibariyle yerel basının hedef kitlesi de olmaktadır. Yerel basının; hedef kitlesi, haber kaynakları ve seslendiği kamuoyu olarak belirtilen gruplar, gerek yerel basın tarafından sunulan iletiler açısından, gerekse yörede meydana gelen gelişmeler açısından yerel basın ile bir etkileşim içerisinde dirler. Bir başka deyişle yerel basın, tüm bu grupları etkilerken aynı zamanda bu gruplardan etkilenmektedir.

Bu noktalardan hareketle; Temple'nin (2004, s. 5), Cox ve Morgan'dan aktardığı üzere gerek haber kaynakları, gerekse hedef kitle bağlamında ele alındığında yerel basın ile yerel kurum ve kuruluşlar arasında “ortakyaşar, bir diğer deyişle simbiyotik bir ilişki” bulunmaktadır ve dolayısıyla söz konusu unsurlar, sık sık aynı ilgi alanlarını ve arka planları paylaşırlar.

Ancak Cangöz'ün (2003, s. 106) vurguladığı üzere, hâlihazırdaki durum içerisinde yerel basının dikkat etmesi gereken en önemli noktalardan bir tanesi; sadece ekonomik, politik veya toplumsal güç sahiplerini yansıtan yerel siyasal-ekonomik seçkinler merkezli bir habercilik anlayışını yerine yöre halkına ve onların sorunlarına da yeterince temsil hakkı tanıyan objektif ve adil bir habercilik anlayışını işletmesi gerektiğidir. Çünkü karşılıklı etkenlik ve organik ilişkiler çerçevesinde yöreye yönelik olumlu bir sentezin ortaya çıkabilmesi için bu şekilde bir habercilik anlayışı uygun düşmektedir.

3. DEMOKRASİ AÇISINDAN YEREL BASININ ÖNEMİ

Çağdaş demokratik sistemlerde, vatandaşların devlet yaşantısında meydana gelen olayları öğrenmek-bilmek hakkı söz konusudur. Demokratik siyasal sistemler, “açıklık rejimi” olarak kabul edildikleri için insanların günlük yaşamla ilgili her konuda bilgi edinmeleri, öğrendikleri konularda yorum, inceleme ve eleştirilerde bulunmaları en doğal haklarıdır. Bu hakkın gerçekleştirilebilmesi için olayların halka duyurulması gerekmektedir. Ancak öğrenme-bilme hakkı

olayların sadece duyurulması ile gerçekleştirilmiş olmamaktadır. Olaylarla ilgili eleştiri ve incelemelerin yapılması da, o toplumda yaşayan kişilerin öğrenme ve bilmek haklarının gerçekleştirilmesi açısından zorunlu öğelerdir. Kapsamı bu şekilde ortaya konulan “duyuru” olanağını en geniş ve etken biçimde gerçekleştiren ise basındır (Akarcalı, 1989, s. 266).

Vatandaşlar, bilgi sahibi olmadan, oy verme davranışını ve yönetime istenilen anlamda katılımı da bilinçli bir şekilde gerçekleştirememektedirler. Bu durum, ulusal ve yerel anlamdaki denetlemelerin işleyişine engel olmaktadır. Özellikle demokrasinin bir gereği olarak kabul edilen seçim dönemlerinde yaygın basın, genel konuları ele almakta, ancak mahallî olarak bütün adaylara, uygulanan politikalara ve icraatlara değinememektedir. Zira bunu gerçekleştirebilmek son derece zordur. Bu noktada, söz konusu boşluğu yerel basın doldurmaktadır. Yerel basın, seçim dönemlerinde milletvekilleri hakkında bilgiler vermekte, icraatları eleştirmekte ve mahallî politikalarla ilgili birçok malzemeyi halka sunmaktadır. Sonuçta yerel basının bilgilendirmesi doğrultusunda, demokrasinin en önemli unsurlarından bir tanesi olan oy kullanma fonksiyonu yerine getirilmekte ve bu noktada yerel basın, demokratik sürecin sağlıklı işlemesine katkıda bulunmaktadır (Kalender, 1999, s. 57-58).

Yine çağdaş özgürlükçü demokrasilerde, demokratik devlet düşüncesinin tüm önemli toplumsal ve siyasal güçlerin katkısıyla gerçekleşebileceği ve seçimlerden sonra da bu kamusal görevin açılımını yansıtan halkın bilgilendirilmesi, bu şekilde denetimin sürdürülmesi ve katılımın sürekli olarak sağlanmasının devam ettirilmesi gerektiği kabul edilmektedir. Çünkü bugünün özgürlükçü demokrasilerinde devlet yönetimini elinde bulunduranların, toplumsal ve siyasal güçler tarafından sürekli olarak denetlenmesiyle sağlıklı bir demokratik düzenin sağlanabileceğine inanılmaktadır. Bu bağlamda, demokratik hukuk devletinde basının böyle bir fonksiyonu bulunmaktadır ve yerel bazda da yerel basın, bu tür bir fonksiyonu üstlenerek yerine getirmektedir (İçel, 1998, s. 97).

Demokrasinin temel dayanak noktalarından olan “katılım” konusunda Mutlu (2004) ise yerel basının, bulunduğu yöredeki halkın, o toplumun sorunlarına katılmasını kolaylaştırabilecek mekanizmaları geliştirebildiğini söylemektedir. Dolayısıyla yerel basın, bulunduğu mekanda farklı görüşlerin birbirini anlaması ve eleştirmesi için gereken forumu sağlamaktadır. Çünkü o yörenin insanları, orada kendi seslerini bulmakta ve kendi görüntülerini görmektedirler. Bu sayede insanlarda, “Ben bu toplumun içinde varım, ben bu toplumun bir parçasıyım, yurttaşım.” düşüncesi de gelişmektedir. Mutlu, bu noktadan hareketle önce mahallî mekanlarda yurttaşlık ve katılımı, daha sonra ise merkezde yurttaşlık ve katılımı uygun görmektedir.

Basın sektörü, tekelleşme olgusu açısından ele alındığında da, günümüzde bu olgunun en had safhaya ulaştığı ve sektörün belli grupların tekelinde olduğu gerçeği karşımıza çıkmaktadır. Kısaca mevcut sistemin işleyişinin ve gücün tek elde toplanması olarak nitelendirebileceğimiz tekelleşme olgusu, demokrasinin temel taşlarından olan çok seslilik unsurunu tehlikeye atmaktadır. Bir başka ifadeyle insanların, basın organlarına eşit şartlar altında erişimi, kendilerini

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

diğerleriyle eşit oranda yansıtılmaları ve dolayısıyla ifade özgürlükleri tehlikeye girmektedir.

Zira Alemdar da (1992, s. 88), demokratik bir toplumun çoğulcu ve çok sesli bir toplum olması halinde yerel basın, bütün sınırlılıklara ve kısıtlı olanaklara rağmen bu çoğulculuğu sağlamada önemli bir vasıta olduğunu dile getirmektedir. Uygulamada elbette ki birtakım sınırlılıklar ve kısıtlılıklar ile karşılaşmaktadır. Ancak Türkiye’de yerel basının değişik periyotlarda ülkenin değişik yerlerinde yaptıkları yayınlar, demokrasinin sağlanmasında ve gelişmesinde ciddi bir güvence oluşturmaktadır.

Demokrasinin yerleşmesi ve kök salması bağlamında da yerel basının rolü ve önemi oldukça fazladır. Çünkü demokrasinin beşiği, yerel yönetimlerden başlamaktadır. Yerel yönetimlerde, o yöredeki yönetim ile halk arasındaki birebir iletişim doğru olarak sağlanır ve halk, yöresini yönetenler hakkında doğru bilgi edinirse, siyasal tercihlerini de doğru yapacaktır. İşte bu noktada yerel basın, halkın istek ve sorunlarını yerel yönetimlere daha kestirme yollardan yansıtabilmektedir. Yerel basının bu işlevini tarafsız ve bağımsız bir şekilde yerine getirmesi ve işini bilgi açısından kuvvetli bir şekilde yaparak halkı doğru bilgilendirmesi son derece önemli olmaktadır. Çünkü yapılan yanlışlıklar, demokrasinin de yanılmasına ve sapmasına neden olabilmektedir. Dolayısıyla halkın doğru bilgilendirilmesi ölçüsünde demokrasinin sağlıklı işleme şansı da artmaktadır (Gürel, 1999, s. 13).

Yerel basının demokrasi açısından bir başka önemi alt kültürleri, yeni kültürleri ve kültürel gelişmeleri duyurmasıdır. Her bölgenin kendine özgü değerleri bulunmakta ve bu değerler, halen varlığını sürdürmektedir. Yaygın basında, bu değerlere ayrıntılı olarak yer verilmesi her zaman mümkün olmamaktadır. Oysa yerel basın, yerel kültürün tanıtılmasında ve gelecek kuşaklara aktarılmasında çok önemli bir fonksiyon icra etmektedir. Bu bağlamda yerel basın, demokratik toplumlarda kitle iletişim araçlarının üstlenmiş olduğu devamlılık fonksiyonuna hizmet etmekte ve demokrasinin gelişmesine katkıda bulunmaktadır (Kalender, 1999, s. 58).

Keane (1999, s. 164), demokrasinin asıl üstünlüğünün her zaman toplumsal anlaşmayı ya da iyi kararları garantilemesi olmadığını söylemektedir. Asıl üstünlük ise demokrasinin, belirli kararlardan etkilenen yurttaşlara, bu kararların niteliği ve istenmeyen sonuçları hakkındaki yargılarını “yeniden gözden geçirebilme” olanağı vermesidir.

Yerel bazda düşündüğümüz zaman, yerel basın, olayların öncesini ve sonrasını yerel halka yansıtarak gerçeği gözler önüne sermeli ve böylece yerel halkın, “yeniden gözden geçirebilme” olanağını kullanmasını mümkün kılmalıdır. Çünkü Rigel’in de (2004) ifade ettiği şekilde yerel basın, bölge insanlarına yakınlığı nedeniyle onların sorunlarını yakından izleme şansına sahiptir. Ayrıca yerel basın tarafından haber kaynağı olarak yerel yöneticilerin yanı sıra halkın kullanımı daha kolaydır ve olaylar çözümleninceye kadar izlenebilmektedir.

4. YAYGIN VE YEREL BASININ KAMUOYU OLUŞUMUNA KATKISI

Günümüzde etkileri önemli noktalara ulaşan kitle iletişim araçlarının, kamuoyunun oluşmasında son derece mühim unsurlardan bir tanesi konumunda buldukları genellikle kabul edilmektedir. Bireylerin sosyal, siyasal ve kültürel tutumlarını okul çağından başlayarak etkisi altına alan ve bu etkisini diğer başka unsurlarla birlikte tüm bir yaşam boyunca belirli noktalarda az ya da çok olarak hissettiren temel bir kamuoyu oluşturma kaynağı da kitle iletişim araçlarının yayınlarıdır (Bektaş, 2000, s. 92).

Basının, gerek uluslararası, gerek ulusal ve gerekse yerel arenada “kamuoyunu oluşturmak” görevleri arasında gösterilmektedir. Kamuoyunun oluşum sürecinde karşılıklı etkileşimin söz konusu olması bağlamında halk, sorunlarına sahip çıkılmasını arzu ettiği gibi zaman zaman yönetimlerin de istekleri olmaktadır. İşte bu noktada, konuları, olayları, sorunları alarak işleyen ve günlük hayatta ön plana getiren basın, fikirlerin ve kanaatlerin oluşmasında bir aracı konumunda bulunmaktadır. Bir başka deyişle basın, kamuoyunun oluşum sürecine katkıda bulunmaktadır (Demirkent, 2003, s. 410).

Yaygın basının ulusal düzeyde sosyal, kültürel, siyasi ve entelektüel hayatta oynadığı rolü, lokal düzeyde ifa ederek lokal bir çevredeki kamusal platformu olan, fikirlerin, kanaatlerin ve tutumların sirküle olmasını sağlayan (Bostancı, 1998, s. 170) yerel basın da, bulunduğu yörenin toplumsal iletişim kurumu ve kitle iletişim aracı olması dolayısıyla yerel kamuoyuna yönelik hareket alanı içerisinde belirli faaliyetler ve süreçler ile fikirlerin ve kanaatlerin oluşmasına yardımcı olmak suretiyle yerel kamuoyunun oluşum sürecine katkıda bulunmaktadır.

Gerek yaygın basının ve gerekse yerel basının, belirtilen doğrultularda kamuoyu oluşturması için birtakım noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Demirkent (2003, s. 410-411), söz konusu noktaları şu şekilde açıklamaktadır:

“ - Öncelikle; basın yönetimin her düzeydeki haberleri ile meşgul olmalıdır. Eleştiri yapabilmek için yönetimin olaylarına yer verdiği gibi, onların sözcülerine de sütunlarını açmalıdır.

- Basının kamuoyunu oluşturması için yukarıda sıralama maksadı aramalı, olayların arkasındaki gerçeklere ulaşabilmelidir. Böylece, resmi gazetecilikten uzaklaşarak, halka hizmet yolu bulunmalıdır.

- Gazeteler yerel haberler kadar, ulusal ve beynelmilî olaylara da eğilmeli, dünyada ve ülkede olup bitenleri yansıtmalıdır. Ancak; bunları yaparken, okur ilişkisini sürdürürebilmek için, gazetenin yayımlandığı şehirde olup bitenleri görmezlikten gelme hakkı yoktur.

- Basın; olayları verirken, okuruna belli mesajları iletmek zorundadır. Muhteva kadar, görünüm ve mizanpaj da önem kazanmaktadır. Gazete kolay okunabilmeli, olaylar önemine göre sınıflandırılarak boyutlanmalıdır.

- Bütün bunlar kamuoyu oluşturulması için yeterli olmayabilir. O zaman da yazarların gücüne ihtiyaç vardır. Gazetenin görüşü açık ve mantık ölçüleri içinde sunulmalı, görüş çeşitliliği yaratılmalı, tartışma ortamı yaratılmalıdır. O kadar ki,

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

yaşarların düşünceleri yeterli görünmezse; ya okur mektuplarına yer verilmeli veya anketlerle halkın düşünceleri yansıtılmalıdır.

- Ve nihayet gazete kamuoyunu oluştururken, inandırıcı olduğu kadar dürüst davranmalıdır. Aksi halde, okurun güveni sarsılır. Haberin önyargıdan uzak bir şekilde kaleme alınması gerekir. Çıkar çatışmaları geri plana itilmeli, yoğun kitlelere samimi bir şekilde yaklaşılmalıdır. ”

Kamuoyunun oluşumuna katkı sürecinde dikkat edilmesi gereken niteliklerin doğrultusunda yerel basının, yöre halkına ve onların sorunlarına yeterince temsil hakkı tanıyan dengeli bir habercilik anlayışı içerisinde hareket etmesi gerektiğini belirten Cangöz de (2003, s. 106), bunun bir yolu olarak yerel basının, yöre halkının sorunlarını dile getirebilmesi için fırsatlar yaratması gerektiğini ifade etmektedir. Bu durumun kapsamı ise söz konusu sorunların sadece duyurulmakla kalmayıp, aynı zamanda bu sorunlar için çözüm önerilerinin geliştirilip, tartışılmasının sağlanması şeklinde olmalıdır. Böyle bir durum da, hedef kitlesine daha kolay ulaşabilen ve hedef kitlesi ile çok daha fazla etkileşim içinde bulunan yerel basın tarafından sağlanabilir.

Zira bir kentin âdeta belleği konumunda bulunan, yöredeki gelişmeleri izleyen, eski öyküleri yeniden bulup çıkaran, yerel yöneticilerin icraatlarını ve siyasetçilerin de vaatlerini tutup tutmadıklarını takip eden (Schneider ve Raue, 2000, s. 1999) yerel basın; öncelikle kendi yayın bölgesine ve yöresine ait birikimlere ağırlık vererek, burada haber iletimi konusunda pek çok kitle iletişim aracından farklı olarak daha fazla ayrıntıya inebilmekte ve insanları kendi yöreleriyle, çevreleriyle ilgili olarak daha fazla bilgilendirebilmektedir (Schlapp, 2000, s. 16).

5. TRABZON YEREL BASINI

Trabzon Valiliği Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü'nden alınan bilgilere göre hâlihazırdaki durum itibarıyla yerel basın olarak Trabzon kent merkezinde günlük yayımlanan yerel gazeteler; “**Karadeniz, Karadeniz’den Günebakış, Karadeniz Haber, Türksesi, Bölgede Gündem, Kuzey Ekspres ve Hüryol**” adlı gazetelerdir. Bunların dışında Trabzon ve ilçelerinde haftalık, onbeş günlük, aylık, altı aylık gibi periyodlarla yayımlanan diğer yerel gazeteler ise; “**Sahil, Hizmet, Trabzon Haber, Akçaabat Yeni Haber (Akçaabat), Objektif Haber (Beşikdüzü), Büyükliman Postası (Vakfikebir), Kuzey Anadolu (Of), Tonyahaber (Tonya), Gazetespör, Karadeniz Nabız, Merhaba Gazetesi, Karadeniz Yeni Mesaj, Günaydın Trabzon, Karadeniz’de Manşet, Trabzon Reklam (Seri ilan-reklam), Tours Merhaba (Turizm), Dosem Spor, Sürmene Birlik (Sürmene), İzci ve Vakfikebir 2000 (Vakfikebir)**” olarak sıralanmaktadır. Tüm bunlara ek olarak Trabzon Gazeteciler Cemiyeti tarafından bayramlarda Bayram gazetesi ve yine belirli özel günlerde “**Manşet**” adlı tabloid boyutlarda bir gazete çıkarılırken, Trabzon Ticaret ve Sanayi Odası yayın organı olarak da “**Trabzon Ticaret**” adlı bir gazete yayımlanmaktadır.

Trabzon'da yerel düzeyde yayımlanan dergi ve bültenler; “Mozaik (Yılda iki kez), SSK Trabzon Bölge Hastanesi (Üç yılda bir), MYCP (Ayda bir), Karadeniz Postası (Üç ayda bir), Akçaabat Sebat Spor (Ayda bir), EMŞAD (Yılda bir), KTÜ-TEMA (Altı ayda bir), Pharma Karadeniz (Ayda bir), Uluslararası Kulis (Ayda bir), Trabzon Life (Ayda bir), Ceng (Ayda bir), İteriş (Her ayın ilk haftası), Öğrenci Derneği Bülteni (İki ayda bir), Akçaköy (Yılda üç kere), Akgün İletişim (Ayda bir), Karadeniz Feneri (Ayda bir), Trabzonspor Dergisi (Ayda bir), Psi-Dan-Psikolojik Danışmanlık, Kültür ve Sanat Dergisi (Kırkbeş günde bir), Kilim (Üç ayda bir) ve Aralık (Ayda bir)” şeklinde sıralanmaktadır.

Trabzon'da yayın yapan yerel televizyonlar ve radyolar ise; “Kadırga TV, Trabzon TV, Mavi TV-Radyo, Kuzey TV-Radyo, Zigana TV-Radyo, Bayrak FM, Radyo Aktif, Radyo T, Trabzon FM ve Yıldız FM” adlı kuruluşlardan oluşmaktadır.

Çalışmada esas itibarıyla Trabzon kent merkezinde günlük olarak yayımlanan yerel gazeteler olan “Karadeniz, Karadeniz'den Günebakış, Karadeniz Haber, Kuzey Ekspres, Bölgede Gündem, Türkese ve Hüryol” eksen alınmaktadır.

6. TRABZON YEREL BASINI ÖLÇEĞİNDE OKURA YÖNELİK ALAN ARAŞTIRMASI BULGULARI

6.1. Deneklerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Gerçekleştirilen anket uygulamasında, Tablo 7'de görüldüğü üzere ankete katılan deneklerin eğitim durumuna göre dağılımı; % 0.3'ü (1 kişi) “okur-yazar”, % 11'i (33 kişi) “ilkokul”, % 12.3'ü (37 kişi) “ortaokul”, % 40.7'si (122 kişi) “lise”, % 30'u (90 kişi) “üniversite”, % 5.7'si (17 kişi) “lisansüstü” şeklinde ortaya çıkmaktadır.

Tablo 1. Deneklerin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Okur-yazar	1	.3	.3	.3
İlkokul	33	11.0	11.0	11.3
Ortaokul	37	12.3	12.3	23.7
Lise	122	40.7	40.7	64.3
Üniversite	90	30.0	30.0	94.3
Lisansüstü	17	5.7	5.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.2. Deneklerin Hanelerine Giren Aylık Ortalama Gelir Durumuna Göre Dağılımı

Hanelerine giren aylık ortalama gelir ile ilgili soruya Tablo 9'da görüldüğü üzere ankete katılan deneklerin; % 25'i (75 kişi) “500 YTL'den az”, % 35.3'ü (106 kişi) “501-999 YTL arası”, % 24.3'ü (73 kişi) “1.000-1.500 YTL arası”, % 9.7'si (29 kişi) “1.501-1.999 YTL arası” ve % 5.7'si (17 kişi) “2.000 YTL ve üzeri” şeklinde cevap verdikleri ortaya çıkmaktadır.

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

Tablo 2. Deneklerin Hanelerine Giren Aylık Ortalama Gelir Durumuna Göre Dağılımı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
500 YTL'den az	75	25.0	25.0	25.0
501 - 999 YTL arası	106	35.3	35.3	60.3
1.000 - 1.500 YTL arası	73	24.3	24.3	84.7
1.501 - 1.999 YTL arası	29	9.7	9.7	94.3
2.000 YTL ve üzeri	17	5.7	5.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.3. Deneklerin Düzenli Olarak Yerel Gazete Okuma Durumu

Ankete katılan deneklerin düzenli olarak yerel gazete okuyup okumadıklarına yönelik soruya verdikleri cevaplar; % 26.3 (79 kişi) “Her zaman”, % 36.7 (110 kişi) “Çoğu zaman”, % 36 (108 kişi) “Bazen” ve % 1 (3 kişi) “Hiçbir zaman” şeklinde dağılım göstermektedir.

Tablo 3. Deneklerin Düzenli Olarak Yerel Gazete Okumaya İlişkin Durumları

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Her zaman	79	26.3	26.3	26.3
Çoğu zaman	110	36.7	36.7	63.0
Bazen	108	36.0	36.0	99.0
Hiçbir zaman	3	1.0	1.0	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.4. Deneklerin Düzenli Olarak En Sık Okudukları Yerel Gazete

Düzenli olarak en sık okunan yerel gazete sorusuna ankete katılan deneklerin; % 0.7'sinin (2 kişi) “Bölgede Gündem”, % 1'inin (3 kişi) “Hüryol”, % 40'ının (120 kişi) “Karadeniz”, % 25.3'ünün (76 kişi) “Karadeniz'den Günebakış”, % 26.7'sinin (80 kişi) “Karadeniz Haber”, % 1.7'sinin (5 kişi) “Kuzey Ekspres” ve % 3.7'sinin (11 kişi) “Türksesi” şeklinde cevap verdikleri ortaya çıkmaktadır. Bu soruya % 1'e karşılık gelen 3 kişi cevap vermemiştir.

Tablo 4. Deneklerin Düzenli Olarak Okudukları En Sık Yerel Gazete

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Cevapsız	3	1.0	1.0	1.0
Bölgede Gündem	2	.7	.7	1.7
Hüryol	3	1.0	1.0	2.7
Karadeniz	120	40.0	40.0	42.7
Karadeniz'den Günebakış	76	25.3	25.3	68.0
Karadeniz Haber	80	26.7	26.7	94.7
Kuzey Ekspres	5	1.7	1.7	96.3
Türksesi	11	3.7	3.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.5. Deneklerin Yerel Düzeyde Halkı Yönlendirme Açısından En Etkili Gördükleri Kitle İletişim Aracı

Ankete katılan deneklerin, yerel düzeyde halkı yönlendirmede en etkili gördükleri kitle iletişim aracına ilişkin soruya verdikleri cevaplar neticesinde; % 36.7 (110 kişi) “Yerel gazeteler”, % 56.7 (170 kişi) “Yerel televizyonlar”, % 4.3 (13 kişi) “Yerel radyolar” ve % 2.3 (7 kişi) “Hiçbirisi” şeklinde bir dağılım gerçekleşmektedir. Buna göre de verilen cevaplar doğrultusunda yerel düzeyde halkı yönlendirme konusunda en etkili araç olarak 170 kişi ile yerel televizyonlar birinci sırayı çekmekte ve bunun ardından 110 kişi ile de yerel gazeteler ikinci sırada gelmektedir.

Tablo 5. Deneklerin Yerel Düzeyde Halkı Yönlendirme Konusunda En Etkili Gördükleri Kitle İletişim Aracı

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Yerel gazeteler	110	36.7	36.7	36.7
Yerel televizyonlar	170	56.7	56.7	93.3
Yerel radyolar	13	4.3	4.3	97.7
Hiçbirisi	7	2.3	2.3	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.6. Deneklerin Yerel Gazeteleri Haber ve Bilgi Kaynağı Olarak Değerlendirmesi

Ankete katılan deneklerin; % 92’sinin (276 kişi) bu soruya “Evet” cevabı verirken, % 8’inin de (24 kişi) “Hayır” cevabı verdikleri görülmektedir. Buna göre deneklerin verdikleri cevaplar doğrultusunda yerel gazetelerin haber ve bilgi kaynağı olarak değerlendirildiği sonucu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla “Trabzon’da okur kitlenin, yerel basın organı yerel gazeteleri haber ve bilgi kaynağı olarak değerlendirme oranı yüksektir” şeklindeki hipotez de doğrulanmaktadır.

Tablo 6. Deneklerin Haber ve Bilgi Kaynağı Olarak Yerel Gazeteleri Değerlendirmesi

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Evet	276	92.0	92.0	92.0
Hayır	24	8.0	8.0	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.7. Deneklerin Yerel Gazetelerin Okurlarını Yönlendirici Gücüne Dair İnanç

Yerel gazetelerin okurlarını yönlendirici bir güce sahip olup olmadığına yönelik olarak sorulan bu soruya ankete katılan deneklerin; % 16.7’si (50 kişi) “Kesinlikle inanıyorum”, % 54.3’ü (163 kişi) “İnanıyorum”, % 19.3’ü (58 kişi) “Fikrim yok” ve % 9.7’si (29 kişi) “İnanmıyorum” şeklinde yanıt vermişlerdir. Bu noktadan hareketle deneklerin verdiği cevapların 169 kişi ile “İnanıyorum” seçeneğinde yoğunlaşması, yerel gazetelerin okurlarını yönlendirici bir gücü taşıdığına yönelik bir inanca sahip olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Dolayısıyla söz konusu verilerden anlaşılacağı üzere; “Okur kitlenin, Trabzon’da yerel

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

gazetelerin hedef kitlesini yönlendirici bir güce sahip olduğuna dair inancı yüksektir” şeklindeki hipotezin doğrulandığı ortaya çıkmaktadır.

Tablo 7. Deneklerin Yerel Gazetelerin Okurlarını Yönlendirme Konusunda Sahip Oldukları İnanç

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle inanıyorum	50	16.7	16.7	16.7
İnanıyorum	163	54.3	54.3	71.0
Fikrim yok	58	19.3	19.3	90.3
İnanmıyorum	29	9.7	9.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.8. Deneklerin Yerel Gazetelerin Kentin Yerel Yöneticileri Üzerindeki Etkisine Dair Düşünceleri

Aşağıda Tablo 22’de görüldüğü gibi söz konusu soruya ankete katılan deneklerin; % 16’sının (48 kişi) “*Kesinlikle etkili*”, % 56’sının (168 kişi) “*Etkili*”, % 15.7’sinin (47 kişi) “*Fikrim yok*”, % 11.7’sinin (35 kişi) “*Etkisiz*” ve % 0.7’sinin (2 kişi) “*Hiç etkili değil*” cevaplarını verdikleri ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda 168 kişinin verdiği “Etkili” yanıtı ile yerel gazetelerin kentin yerel yöneticileri üzerinde etkili olduğu sonucu ağırlık kazanmaktadır.

Tablo 8. Yerel Gazetelerin Kentin Yerel Yöneticileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Düşünceler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle etkili	48	16.0	16.0	16.0
Etkili	168	56.0	56.0	72.0
Fikrim yok	47	15.7	15.7	87.7
Etkisiz	35	11.7	11.7	99.3
Hiç etkili değil	2	.7	.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.9. Deneklerin Yerel Gazetelerin Kentin Siyasetçileri Üzerindeki Etkisine Dair Düşünceleri

Aşağıda Tablo 23’te görüldüğü üzere yerel gazetelerin kentin siyasetçileri üzerindeki etkisine ilişkin bu soruya ankete katılan deneklerin; % 9.3’ünün (28 kişi) “*Kesinlikle etkili*”, % 47.3’ünün (142 kişi) “*Etkili*”, % 21’inin (63 kişi) “*Fikrim yok*”, % 20’sinin (60 kişi) “*Etkisiz*” ve % 2.3’ünün de (2 kişi) “*Hiç etkili değil*” şeklinde yanıt verdikleri ortaya çıkmaktadır. Buradan hareketle deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda yerel gazetelerin kentin siyasetçileri üzerindeki etkisi konusunda 142 kişinin vermiş olduğu “Etkili” yanıtı yoğunluk kazanmaktadır.

Tablo 9. Yerel Gazetelerin Kentin Siyasetçileri Üzerindeki Etkisine İlişkin Düşünceler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle etkili	28	9.3	9.3	9.3
Etkili	142	47.3	47.3	56.7
Fikrim yok	63	21.0	21.0	77.7
Etkisiz	60	20.0	20.0	97.7
Hiç etkili değil	7	2.3	2.3	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.10. Deneklerin Yerel Gazetelerin Kentin Spor Takımları Üzerindeki Etkisine Dair Düşünceleri

Yerel gazetelerin kentın spor takımları üzerindeki etkisine ilişkin bu soruya aşağıda Tablo 26’da yansıtıldığı üzere ankete katılan deneklerin; % 50.3’ünün (151 kişi) “Kesinlikle etkili”, % 37.3’ünün (112 kişi) “Etkili”, % 8.3’ünün (25 kişi) “Fikrim yok”, % 3.3’ünün (10 kişi) “Etkisiz” ve % 0.7’sinin (2 kişi) “Hiç etkili değil” şeklinde yanıt verdikleri görülmektedir. Bu verilerden hareketle ankete katılan deneklerin yanıtlarına göre yerel gazetelerin kentın spor takımları üzerindeki etkisi konusunda 151 kişinin “Kesinlikle etkili” cevabı ağırlık kazanmakta ve 112 kişinin vermiş olduğu “Etkili” yanıtı da bunu takip etmektedir. Dolayısıyla deneklerin cevapları doğrultusunda ve ortaya çıkan veriler ışığında, Trabzon’daki yerel gazetelerin kentın spor takımları üzerinde kesinlikle etkili olduğu sonucu ön plana çıkmakta ve bununla birlikte spor konusunda daha yoğun bir ilginin söz konusu olduğu ve yerel gazetelerdeki spor sayfalarının ve haberlerinin daha fazla dikkat çektiği de düşünülmektedir.

Tablo 10. Yerel Gazetelerin Kentin Spor Takımları Üzerindeki Etkisine İlişkin Düşünceler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle etkili	151	50.3	50.3	50.3
Etkili	112	37.3	37.3	87.7
Fikrim yok	25	8.3	8.3	96.0
Etkisiz	10	3.3	3.3	99.3
Hiç etkili değil	2	.7	.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.11. Deneklerin Yerel Gazetelerden Okudukları Haberler ve Bilgiler Neticesinde Kanaat Değişikliğine Dair Düşünceleri

Deneklerin yerel gazetelerden okudukları haberler ve bilgiler neticesinde kanaatlerinde değişiklik olup olmadığına ilişkin olarak sorulan bu soruya aşağıda Tablo 28’de gösterildiği üzere ankete katılanların; % 1’nin (3 kişi) “Her zaman”, % 20.7’sinin (62 kişi) “Çoğu zaman”, % 69.7’sinin (209 kişi) “Bazen” ve % 8.7’sinin (26 kişi) “Hiçbir zaman” şeklinde yanıt verdikleri ortaya çıkmaktadır. Ankete katılan deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda elde edilen bu veriler ışığında, okunan haberler ve bilgiler neticesinde 209 kişinin verdiği yanıtın da gösterdiği üzere insanların kanaatlerinde “bazen” değişiklik olduğu sonucu ağırlık kazanmaktadır. Dolayısıyla söz konusu veriler ışığında; “Yerel

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

gazetelerden okunan haberler ve bilgiler neticesinde okur kitlenin kanaatlerinde değişiklik olma oranı orta düzeyde olmaktadır” şeklindeki hipotez doğrulanabilmektedir.

Tablo 11. Yerel Gazetelerden Okunan Haberler ve Bilgiler Neticesinde Kanaat Değişikliğine İlişkin Durum

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Her zaman	3	1.0	1.0	1.0
Çoğu zaman	62	20.7	20.7	21.7
Bazen	209	69.7	69.7	91.3
Hiçbir zaman	26	8.7	8.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.12. Deneklerin Yerel Gazetelerin Trabzon’da Yaşayan İnsanlar Üzerinde Ortak Bir Kanaatin Oluşmasındaki Etkisine Dair Düşünceleri

Yerel gazetelerin Trabzon’da yaşayan insanlar üzerinde ortak bir kanaatin oluşmasında etkili olup olmadığına yönelik olarak sorulan bu soruya, aşağıda Tablo 29’da da yansıtıldığı üzere ankete katılan deneklerin; % 16.7’sinin (50 kişi) “Kesinlikle etkilidir”, % 58.3’ünün (175 kişi) “Etkilidir”, % 13’ünün (39 kişi) “Fikrim yok”, % 10.3’ünün (31 kişi) “Etkisizdir” ve % 1.7’sinin (5 kişi) “Hiç etkili değildir” şeklinde cevap verdikleri görülmektedir. Ankete katılan deneklerin verdiği cevaplar doğrultusunda ortaya çıkan bu veriler doğrultusunda, Trabzon’da yerel gazetelerin insanlar üzerinde ortak bir kanaat oluşması noktasında etkisine ilişkin olarak 175 kişinin vermiş olduğu “Etkilidir” cevabı ilk sırada yer alarak ağırlık kazanmakta ve bunu 50 kişinin verdiği “Kesinlikle etkilidir” yanıtı izlemektedir.

Dolayısıyla bu noktalardan hareketle, Trabzon’da yerel gazetelerin insanlar üzerinde ortak bir kanaatin oluşmasında “etkili” olduğu sonucuna varılabilmektedir. Söz konusu verilerden hareketle; “Trabzon’da yerel gazetelerin insanlarda ortak bir kanaatin oluşması noktasında okur kitle tarafından etkili olarak görülme oranı yüksektir” şeklindeki hipotezin doğrulandığı görülmektedir.

Tablo 12. Yerel Gazetelerin Trabzon’daki İnsanlar Üzerinde Ortak Bir Kanaatin Oluşmasındaki Etkisine İlişkin Düşünceler

	Frekans	Yüzde	Geçerli Yüzde	Kümülatif Yüzde
Kesinlikle etkilidir	50	16.7	16.7	16.7
Etkilidir	175	58.3	58.3	75.0
Fikrim yok	39	13.0	13.0	88.0
Etkisizdir	31	10.3	10.3	98.3
Hiç etkili değildir	5	1.7	1.7	100.0
Total	300	100.0	100.0	

6.13. Yerel Gazetelerin Okunmasına Etki Eden Değişkenlerin Genel Önem Düzeyleri

Çalışmanın bu başlığı altında yerel gazetelerin okunmasına etki eden değişkenlerin önem düzeylerine yönelik anket formu içerisindeki tabloda 21. madde ile başlayıp 40. madde dahil olmak üzere devam eden ifadelerle ilişkin

Friedman Testi sonuçlarına yer verilmektedir. Bu noktada, yerel gazetelerin okunmasına etki eden ve dolayısıyla yerel gazeteler açısından yerel kamuoyunun oluşmasında etkili olan temel değişkenleri tespit edebilmek amacıyla söz konusu 20 maddeye verilen cevaplar doğrultusunda yapılan Friedman Testi ile değişkenler, ortalama sırası istatistiğine (mean rank) göre en önemliden en önemsizine doğru sıralanmaktadır.

Tablo 13. Yerel Gazetelerin Okunmasına Etki Eden Değişkenleri Belirlemeye Yönelik Friedman Testi İstatistikleri

Yerel Gazetelerin Okunmasında Etkili Olan Değişkenler	N	Mean	Std. Dev.	Min.	Max.	Mean Rank
Trabzon'da meydana gelen olaylardan haberdar oluyorum.	300	4,54	,656	2	5	15,35
Yerel gündemi takip etme fırsatı buluyorum.	300	4,40	,745	1	5	14,59
Yerel spor takımları ile ilgili gelişmelerden haberdar oluyorum.	300	4,37	,918	1	5	14,35
Şehirde yapılan yanlış uygulamalara ilişkin bilgi sahibi oluyorum.	300	4,14	1,009	1	5	13,15
Şehirde yaşanan aksaklıkları öğrenme fırsatı buluyorum.	300	4,11	,921	1	5	12,88
Yerel yönetimlerin icraatları ile ilgili gelişmeleri takip ediyorum.	300	3,94	1,130	1	5	12,10
Yerel gündemi oluşturan konular hakkında kanaat edinmeme katkıda bulunuyor.	300	3,85	1,019	1	5	11,38
Belediyelerin faaliyetleri hakkında bilgi ediniyorum.	300	3,80	1,069	1	5	11,23
Yerel siyaset ve siyasetçilere ilişkin bilgi ediniyorum.	300	3,70	1,101	1	5	10,77
Resmi kurumların faaliyetleri hakkında bilgi ediniyorum.	300	3,63	1,088	1	5	10,30
Yerel ekonominin seyri hakkında bilgi ediniyorum.	300	3,53	1,120	1	5	9,87
Verilen haberler ve bilgiler benim de ilgilendiğim konulara yönelik oluyor.	300	3,45	1,076	1	5	9,44
Şehrin kültür ve sanat hayatına dair bilgi sahibi oluyorum.	300	3,22	1,326	1	5	8,98
Yerel gazetelerde benim de dile getirmek istediğim konular yansıtılıyor.	300	3,31	1,216	1	5	8,78
Yerel gazetelerden edindiğim bilgiler düşüncelerimin şekillenmesinde etkili oluyor.	300	3,21	1,250	1	5	8,30
Yapmak istediğim eleştirileri yerel gazetede görüyorum.	300	3,18	1,246	1	5	8,23
Günlük hayatımı düzenlerken haber-bilgi kaynağı olarak yerel gazeteden yararlanıyorum.	300	3,15	1,258	1	5	8,22
Günlük olarak ihtiyaç duyduğum acil bilgilere ulaşıyorum.	300	3,05	1,266	1	5	8,00

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

Günün sıkıntısından uzaklaşarak rahatlamama yardımcı oluyor.	300	3,06	1,250	1	5	7,73
Yerel gazete hayatımı tek düzelikten kurtarmama yardımcı oluyor.	300	2,75	1,262	1	5	6,37

N:Denek Sayısı; **Mean:**Aritmetik Ortalama; **Std. Deviation:**Standart Sapma; **Min.:**Minimum; **Max.:**Maksimum; **Mean Rank:** Ortalama Sıralaması

Yukarıdaki Tablo 49'da "Ortalama Sırası (Mean Rank)" istatistiği, deneklerin değerlendirmesiyle her bir değişkenin diğerlerine göre önem sırasını ifade etmektedir. Ortalama sırası değeri büyüdükçe, deneklerin yerel gazete okumalarına etkide bulunan değişkenlerin önemi de artmaktadır. Buna göre; "Trabzon'da meydana gelen olaylardan haberdar olunması" 15.35 ile en yüksek ortalama sıra istatistiği oranına sahip olmakta ve dolayısıyla denekleri yerel gazete okumaya yönelten en önemli değişken olarak değerlendirilebilmektedir. Bu noktadan hareketle, denekleri yerel gazete okumaya yönelten en önemli değişken ile vurgusu yapılmak istenen haber ve bilgi verme görevinin, deneklerin bakış açısıyla yerel gazeteler açısından ön plana çıktığı şeklinde bir yorum yapılabilmektedir. Denekleri yerel gazete okumaya yönelten değişkenler içerisinde "Yerel gündemi takip etme fırsatının bulunması" 14.59 ortalama sıra istatistiği puanı ile ikinci sırada yer almaktadır. Burada "Yerel gündemin takip edilmesi" ile yerel gazeteler ile yerel halkın-kamuoyunun gündeminin aynı noktalarda bulunduğu ve böylelikle yerel gazetelerin, yerel gündemin oluşumuna ve dolayısıyla yerel kamuoyunun oluşumuna katkıda bulunduğu vurgu yapılmak istenmektedir. Bu durum ise deneklerin bakış açısıyla yerel basın için kamuoyu oluşturma-oluşumuna katkı sağlama görevinin öne çıktığı şeklinde değerlendirilebilmektedir. Daha sonra, "Yerel spor takımları ile ilgili gelişmelerden haberdar olunması" 14.35 ortalama sıra istatistiği puanı ile üçüncü önemli değişken olmakta ve bunu 13.15 değeri ile "Şehirde yapılan yanlış uygulamalara ilişkin bilgi sahibi olunması" şeklindeki değişken izlemektedir. Yerel gazetelerin okunmasında "Yerel spor takımları ile ilgili gelişmelerden haberdar olunması" şeklindeki değişkenin üçüncü sırada yer alması ise Trabzon'da yöre halkı tarafından yerel spor takımlarına atfedilen önemi ortaya koyabilmekte ve bu bağlamda yöre halkının, yerel spor takımları ve özellikle de Trabzonspor ile kendilerini özdeşleştirdikleri, Trabzonspor'un kent ile yöre halkının en önemli simgelerinden biri ve gururu olarak algılandığı yorumunda bulunulabilmektedir. Tabloya göre yerel gazete okunmasındaki önem sırasında beşinci sırada yer alan değişken ise 12.88 ortalama sıra istatistiği oranıyla "Şehirde yaşanan aksaklıkları öğrenme fırsatının bulunması" olmaktadır. Dördüncü ve beşinci sırada yer alan değişkenler ile de denetim ve eleştiri görevine atıfta bulunulmak istenmektedir.

Deneklerin verdikleri cevaplar doğrultusunda "Yerel gündemi oluşturan konular hakkında kanaat edinilmesine katkıda bulunulması" yerel gazetelerin okunmasına etki eden değişkenler içerisinde yedinci sırada yer almaktadır. Söz konusu değişken ile yerel basının kanaat oluşumuna katkıda bulunarak yerel kamuoyunun oluşumuna da katkıda bulunmasına vurgu yapılmak istenmektedir.

Dolayısıyla deneklerin değişkenlere verdiği önem sıralamasında Friedman testine göre bu değişkenin yedinci sırada yer alması ise yerel basının kamuoyu oluşturma-oluşumuna katkı sağlama bağlamında orta düzeyden biraz daha üst seviyede bulunduğu yorumu yapılabilir.

Diğer taraftan “Yerel gazetenin hayatı tekdüzelikten kurtarmaya yardımcı olması” şeklindeki değişken 6.37’lik ortalama sıra istatistiği değeri ile deneklerin yerel gazete okumak için en az önem verdiği değişken olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu değişkeni, 7.73’lük ortalama sıra istatistiği puanı ile “Günün sıkıntısından uzaklaşarak rahatlamaya yardımcı olunması”, 8.00 oranı ile “Günlük olarak ihtiyaç duyulan acil bilgilere ulaşılması”, 8.22 değeri ile “Günlük hayatı düzenlerken haber-bilgi kaynağı olarak yerel gazeteden yararlanılması” ve 8.23’lük ortalama sıra istatistiği oranı ile “Yapılmak istenen eleştirilerin yerel gazetelerde görülmesi” değişkenleri takip etmektedir. Bir başka deyişle, bu değişkenler, ankete katılan deneklerin yerel gazete okumalarında etkili olan diğer unsurlara göre daha az önem verilen son beş değişkeni oluşturmaktadır.

Görüldüğü üzere ortalama sıra istatistiği bakımından değişkenler arasında meydana gelen farklılıklar, aynı zamanda deneklerin bu hususlara farklı derecelerde önem verdiğini de ortaya koymaktadır. Bir başka anlatımla değişkenlere ilişkin ortalama sıra istatistiğindeki bu farklılıklar, deneklerin, kendilerini yerel gazete okumaya yönelten değişkenlerden farklı düzeylerde etkilendiklerine de işaret etmektedir. Öyle ki yerel gazete okunmasında etkili olduğu varsayılan değişkenlere Friedman testi uygulandığında elde edilen istatistiksel sonuçlar [$X^2=1363.421$; $df=19$; $p=0,000$], ilgili değişkenlerin, denekleri yerel gazete okumaya yöneltmede etkileme dereceleri açısından aralarında anlamlı bir farklılaşma bulunduğunu göstermektedir.

SONUÇ

Yerel kamuoyunun oluşumunda yerel basın rolünü ele alan ve irdeleyen bu çalışmada, uygulama aşamasında Trabzon yerel basını ölçeğinde okurlara yönelik gerçekleştirilen alan araştırması, çalışma kapsamında birtakım sonuçları ortaya koymaktadır. Buna göre, yapılan analizlerin ve elde edilen verilerin gösterdiği üzere deneklerin % 39.7’si günlük yaşamlarında “Çoğu zaman” yerel bir gazete okumaya ihtiyaç duyduklarını belirtmektedirler. Deneklerin yerel gazete okuma alışkanlığına bakıldığında da yine “Çoğu zaman” cevabının % 36.7’lik değeri ile ilk sırada yer aldığı ve bunu % 36 ile “Bazen” yanıtının izlediği ortaya çıkmaktadır. Bu hususlar, Trabzon’da yerel basın organı yerel gazetelerin takip edildiğine, dikkate alındığına ve bilgi edinmede kullanıldığına dair bir kanıt niteliği taşımaktadır. Bir diğer bakış açısıyla Trabzon’da yöre halkının yerel gazeteleri okuma yönünde bir eğilim içerisinde olduğu sonucuna varılabilmektedir.

Yerel olaylarla ilgili olarak bilgi edinirken yerel kitle iletişim araçlarına duyulan güven boyutunda yerel gazeteler ve yerel televizyonlar eşit bir güven düzeyi sergilemektedirler. Konunun önemli boyutlarına vurgu yapan bir başka noktada, yerel düzeyde halkı yönlendirme konusunda en etkili görülen kitle iletişim aracı olarak yerel televizyonlar birinci, yerel gazeteler ikinci ve yerel

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

radyolar üçüncü sırada yer almaktadır. Bununla bağlantılı olarak yerel gazetelerin okurlarını yönlendirici bir güce sahip olduğuna inanıldığı yönünde bir eğilimin ön plana çıkması yerel basın açısından önem arz etmektedir. Bu noktalardan hareketle de, yerel gazetelerin okurlarını yönlendirme konusunda bir gücü taşıdığı ve diğer yerel kitle iletişim araçlarıyla birlikte değerlendirildiğinde bu açıdan orta düzeyde bir konuma sahip olduğu sonucuna ulaşılabilmektedir. Bir diğer taraftan yerel gazeteler, büyük bir çoğunlukla haber ve bilgi kaynağı olarak değerlendirilirken, bunlardan edinilen bilgilerin günlük yaşamda kullanılması noktasında ise “Bazen” yanıtı ağırlık kazanmaktadır.

Trabzon yerel basını ölçeğinde gerçekleştirilen alan araştırmasında yerel gazetelerin, kent hayatının çeşitli boyutlarına ilişkin etkilerine dair deneklerin düşünceleri de önemli sonuçları açığa çıkartmaktadır. Buna göre denekler, yerel gazetelerin, Trabzon’da kentin yerel yöneticileri, siyasetçileri, ekonomik yaşamı, kültür ve sanat yaşamı üzerinde görece “etkili” olduklarını düşünürlerken; yerel gazetelerin, kentin spor takımları üzerinde “kesinlikle etkili” olduklarını belirtmektedirler. Yerel gazetelerin etkilerine ilişkin bir başka hususta ise kentin sorunlarının yerel gazetelerde ağırlıklı olarak yansıtıldığı düşünülmektedir. Bu noktalardan hareketle, Trabzon’da yerel gazetelerin kent hayatında genel olarak “etkili” olduklarına ilişkin bir eğilimin ortaya çıktığı söylenebilmektedir. Bir diğer taraftan yerel gazetelerin, kentin spor takımları üzerinde “kesinlikle etkili” olduklarının belirtilmesi de, hem yöre halkı hem de yerel basın nezdinde spora ve kentin spor takımlarına gösterilen önemin ve duyulan ilginin derecesinin yüksek olduğuna işaret edebilmektedir. Genel olarak değerlendirildiğinde, yerel gazetelerin etkilerine ilişkin deneklerin bakış açısını yansıtan söz konusu sonuçlardan; “yerel gazetelerin, yerel düzeyde ve okur kitle gözünde etkili olduğu” yönünde bağlantılı bir sonuç çıkartılabilmektedir.

Yerel gazetelerin etkileri ile ilgili olarak konunun önemli boyutlarından birine temas eden bir diğer nokta; “yerel gazetelerden okunulan haberler ve bilgiler neticesinde deneklerin kanaatlerinde değişiklik olup olmadığı” sorusu ile açığa çıkmaktadır. Burada deneklerin % 69.7’si kanaatlerinde “Bazen”, % 20.7’si de “Çoğu zaman” değişiklik olduğunu ifade etmektedirler. Dolayısıyla aynı zamanda yerel gazeteler açısından yerel kamuoyunun oluşumuna vurgu yapan bu sorudan elde edilen veriler ışığında; yerel gazetelerden okudukları, edindikleri haberler ve bilgiler neticesinde okur kitlesinin çoğunun kanaatlerinde ağırlıklı olarak “bazen” ve buna göre daha az bir kısmında ise “çoğu zaman” değişiklik olduğu sonucuna ulaşılabilmekte ve bu duruma binaen “yerel gazetelerden belli düzeylerde bir etkilenme olduğu” şeklinde bir değerlendirme yapılabilmektedir.

Yerel kamuoyunun oluşumunda yerel basının rolü açısından son derece mühim ve çarpıcı bir nitelik taşıyan “Yerel gazetelerin, Trabzon’da yaşayan insanlarda ortak bir kanaatin oluşmasında ne derece etkili olduğu” yönündeki soruya da, % 58.3 oranında “Etkilidir” ve buna müteakiben % 16.7 oranında “Kesinlikle etkilidir” yanıtlarının verildiği ortaya çıkmaktadır. Bu veriler doğrultusunda ise yerel kamuoyunun oluşumu noktasında yerel basın organı yerel gazetelerin, Trabzon’da yaşayan insanlarda ortak bir kanaatin oluşmasında “etkili” olarak değerlendirildikleri sonucu çıkartılabilmektedir.

Çalışmada vurgulandığı üzere yerel basın, öncelikli ve ağırlıklı bir biçimde faaliyet alanı ve kapsamı içerisinde yer alan kamuoyuna diğer bir deyişle kendisi gibi bulunulan yerin en önemli unsurlarından bir tanesini teşkil eden yerel kamuoyuna yönelik olarak gazetecilik ve habercilik mesleğini icra etmesi gerekmektedir. Bu noktada yerel basın organı yerel gazetelerin yine öncelikli ve ağırlıklı olarak yörede, kentte cereyan eden sosyal, ekonomik, politik, kültürel, sportif vb. gelişmelerde gazetecilik ve habercilik açısından üzerine düşeni doğru, dürüst, aktif ve etkin bir biçimde yerine getirmesi, yerel kamuoyunun oluşumundaki rolü ile koşut bir nitelik taşımaktadır. Diğer bir deyişle yerel gazetelerin, söz konusu durumu nitelikli ölçülerde ifa etmesi oranında yerel kamuoyunun oluşumundaki etki ve katkı düzeyinin de pekleştiği değerlendirilmesi yapılabilmektedir.

Sonuç olarak uygulama kapsamında Trabzon kent merkezinde günlük olarak yayınlanan yerel gazeteleri baz alarak gerçekleştirilen bu çalışmada, elde edilen bulgular doğrultusunda yerel basın organı yerel gazetelerin, kent yaşamı içerisinde meydana gelen sosyal, siyasal, ekonomik, kültürel, sportif vb. gelişmelere ilişkin genel olarak etkili bir konumda değerlendirildikleri ortaya çıkmakta ve bu bağlamda belirli bir etkinlik düzeyine sahip oldukları sonucuna ulaşılabilmektedir. Bu noktadan hareketle; kent yaşamını oluşturan ve bütünleyen konularda ağırlıklı oranda etkili olarak görülen ve dolayısıyla belirli bir etkinlik düzeyi taşıdığı sonucu çıkartılabilen yerel basının, yerel kamuoyunun oluşumunda sahip olduğu etkinlik ile orantılı olarak etki ve katkıda bulunması yadsınamaz bir nokta olarak ortaya çıkmaktadır. Yerel kamuoyunun oluşumu noktasında ortaya çıkan söz konusu etki ve katkı ise yerel gazetelerin gazetecilik-habercilik anlayışlarına, niteliklerine, ekonomik, teknolojik imkânlarına vb. faktörlere göre değişebilmektedir. Neticede bütünsel bir bakış açısıyla ele alındığında, Trabzon yerel basını ölçeğinde yapılan çalışmadan; yerel kamuoyunun oluşumundaki rolüne ilişkin olarak yerel basının belirli bir etki ve katkı düzeyine sahip olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu noktada ise yerel kamuoyunun oluşumunda bir unsur olarak yerel gazetelerin önem düzeylerinin, sahip oldukları olanaklar ile gazetecilik-habercilik anlayışları doğrultusunda gerçekleşen etki ve katkı düzeyleri ile paralellik arz ettiği sonucu çıkartılabilir.

KAYNAKÇA

Akarcaltı, S. (1989). Basının Görevleri Ve Basın Özgürlüğü. *Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Dergisi*, XLIV (1-2).

Alemdar, K. (1992) . Demokratikleşmede Yerel Basının İşlevi Paneli. *Yerel Basın Kurultayı Paneller*, Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Yayınları, Yerel Basın Kurultayı Dizisi: 3.

Baraz, T. (1988). Başlangıçtan Günümüze Eskişehir Basını (1908-1986), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.

Bektaş, A. (2000). Kamuoyu, İletişim Ve Demokrasi, İstanbul: Bağlam Yayınları.

Yerel Kamuoyunun Oluşumunda Yerel Basının Rolü
-Trabzon Örneğinde Bir Araştırma-

- Bodur, F. (1997). Yerel Basında Yönetim Ve Örgüt Yapısı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Bostancı, N. (1998). Siyaset, Medya Ve Ötesi, Ankara: Vadi Yayınları.
- Cangöz, İ. (2003). Yurttaş Gazeteciliği Ve Yerel Basın. Alankuş, Sevda (Ed.), *Habercinin El Kitabı Gazetecilik ve Habercilik*, İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Cox, H. & Morgan, D. (1973). City Politics and the Press, Cambridge: Cambridge University Press'den aktaran Michael Temple (2004). The local press and political apathy: Carry on Campaigning, Paper presented to the Political Studies Association Annual Conference (6-8 April 2004), University of Lincoln, <http://www.psa.ac.uk/cps/2004/Temple.pdf>, (25.07.2004).
- Demirkent, N. (2003). Yayıncılar, Satış ve Yerel Basın. *Sayfa Sayfa Gazetecilik*, İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi.
- Erdogan, İ. & Korkmaz, A. (2002). Öteki Kuram: Kitle İletişimine Yaklaşımların Tarihsel ve Eleştirel Bir Değerlendirmesi, Ankara: Erk Yayınları.
- Girgin, A. (2001). Türk Basın Tarihi'nde Yerel Gazetecilik, İstanbul: İnkılâp Kitabevi.
- Gürçan, H. İ. ve Yüksel, E. (2001). Habercinin El Rehberi, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Gürel, N. (1999). Açılış Konuşması. *Türkiye ve Almanya'da Yerel Gazetecilik*, Antalya: Konrad Adenauer Vakfı.
- İçel, K. (1998). Kitle Haberleşme Hukuku. İstanbul: Beta Yayınları.
- Kalender, A. (1999). Demokrasilerde Yerel Basının Önemi. *Yerel Gazetecilikte Meslek İçi Eğitim*, Yerel Basın Eğitim Seminerleri Dizisi: 13, İstanbul: Erdini Basım ve Yayınevi.
- Kayacan, İ. (1996). Basınımızın Anadolu Cephesi, Ankara: Ece Yayınları.
- Keane, J. (1999). Medya ve Demokrasi, (Çev. Haluk Şahin), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Onaran, A. Ş. (1984). Kamuoyu, İstanbul: Filiz Kitabevi.
- Öztürk, Y. (1992). Yerel Anadolu Basını. *Yerel Basın Kurultayı Bildiriler*, Yerel Basın Kurultayı Dizisi: 1, Adana: Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.
- Rigel, N. (2004). Kamu Gazeteciliği Ve 2000'li Yıllarda Basın <http://www.istanbul.edu.tr/iletim/68/haberler/nurdogan.htm>, (01.07.2004).
- Vural, A. M. (1996). Yerel Kamuoyunun Kitle İletişim Aracı Olarak Yerel Basın. *Yeni Türkiye Medya Özel Sayısı*, 2 (12), 1053-1067.
- Vural, A. M. (1998). Yerel Basının Kamuoyu Oluşturma Gücü. *Yerel Basında Arayışlar Ve Antakya Durağı*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Vural, A. M. (1999). Yerel Basın ve Kamuoyu. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- Yüksel, İ. (1992). Habercilikte Devlet Tekeli ve Anadolu Basını. *Yerel Basın Kurultayı Bildiriler*, Yerel Basın Kurultayı Dizisi: 1, Adana: Çukurova Gazeteciler Cemiyeti Yayınları.